

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра філософії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 16 с.

Розробники

Данильян Олег Геннадійович – завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор;

Дзьобань Олександр Петрович – професор кафедри філософії, доктор філософських наук, професор;

Калиновський Юрій Юрійович – професор кафедри філософії, доктор філософських наук, професор;

Томаровська Людмила Олексіївна – старший лаборант кафедри.

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної теорії, докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри філософії

(протокол № 6 від 02 червня 2020 р.)

Завідувач кафедри О. Г. Данильян

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	9
5. Теми лекційних і практичних занять.....	10
5.1. Теми лекційних занять.....	10
5.2. Теми практичних занять.....	10
6. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	11
7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	14

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка» підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 2		Рік підготовки: 2-й семестр	Рік підготовки: 2-й семестр
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність – 051 «Економіка»	4-й	4-й
	Спеціалізація – «Бізнес-економіка»	Лекції 22 год. Практичні заняття	Лекції 4 год. Практичні заняття
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента – 6.	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	26 год.	6 год.
		Самостійна робота 102 год.	Самостійна робота 140 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Мет а навчальної дисципліни – формування наукового, плюралістичного та системного світобачення шляхом реалізації світоглядної, методологічної, аксіологічної та культурологічної функцій.

Завдання.

– забезпечити усвідомлення студентами сутності, змісту й особливостей філософії як світоглядної й методологічної науки, основних етапів її розвитку, ролі в житті суспільства;

– сформуванню й розвинути у студентів сучасне системне наукове мислення;

– ознайомити студентів із внеском мислителів різних філософських шкіл і напрямів, у тому числі й вітчизняних філософів у розвиток філософської культури;

– забезпечити оволодіння системою філософських знань, які є методологічними засобами для аналітико-синтетичного дослідження природних і соціальних явищ;

– сформуванню у студентів високі моральні якості, зразки поведінки, які засновані на цінностях загальнолюдської моральності та національних традиціях, професійну свідомість і почуття відповідальності за виконання

соціального обов'язку в сфері економіки та бізнесу;

– розвинути критичне мислення та здатність до наукового аналізу соціально-економічних, політико-правових, духовно-культурних процесів у світі й українському суспільстві.

Пререквізити: «Історія та культура України», «Економічна теорія», «Історія економіки та економічної думки».

Кореквізити: «Поведінкова економіка», «Інтелектуальна економіка».

Постреквізити: «Теорія організацій».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати та навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1.	Визначити головні проблеми сучасної світової й вітчизняної філософії, історичні типи філософії, основні парадигми філософування.
2.	Усвідомити основні ідеї світової та вітчизняної філософської думки, історію становлення, основні етапи та особливості розвитку філософії.
3.	Пояснити основні закони, категорії, поняття і принципи філософії, особливості їх прояву в житті суспільства та економічній практиці.
4.	Інтерпретувати шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки з сучасними соціально-економічними проблемами.
5.	Аргументувати функції філософії у соціальному, науковому та практичному пізнанні.
6.	Сформувати власні переконання щодо належних умов становлення особистості, меж її свободи та відповідальності у сучасному суспільстві.
7.	Самостійно аналізувати факти, явища та процеси в системі «людина-світ» у їх діалектичному взаємозв'язку та з урахуванням змін, що відбуваються у світі й країні.
8.	Критично оцінювати соціальні процеси, правові, політичні, економічні, історичні, екологічні, культурні, соціально-психологічні явища й події.
9.	Формулювати світоглядні й методологічні висновки на основі отриманих знань, обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію.
10.	Застосовувати методологію наукового пізнання й отримані знання для творчої діяльності та при вирішенні професійних завдань.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК18. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності.

Спеціальних компетентностей:

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК16. Здатність до аналітичної діяльності, спрямованої на економічне обґрунтування сучасних бізнес-стратегій.

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН21. Уміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

3. Програма навчальної дисципліни**Модуль 1. СУТНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ЇЇ РОЗВИТКУ*****Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві***

Філософія, її предмет і структура. Наукові, методологічні та методичні основи вивчення філософії. Світогляд, його структура, риси, суспільно-історичний характер і роль у житті суспільства. Історичні типи світогляду. Філософський світогляд. Гуманізм філософії. Функції філософії. Філософія і право. Філософія та економічна теорія. Роль філософії у суспільстві, у професійній діяльності економістів.

Тема 2. Філософія стародавнього світу, середньовіччя та Відродження

Історичні передумови, час і місце виникнення філософії. Антична філософія. Ранній грецький натуралізм, висока класика, пізня класика. Джерела середньовічної християнської філософії та її основні проблеми.

Специфіка типу філософування середньовіччя. Етапи розвитку середньовічної філософії та їх особливості. Реалізм і номіналізм. Гуманізм і проблема людської індивідуальності. Ренесансний антропоцентризм як апологія свободи. Філософія періоду Реформації.

Тема 3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва

Концепції можливості людського пізнання. Гностицизм та агностицизм. Проблема методу пізнання. Філософське обґрунтування нової картини світу. Соціально-філософські аспекти у філософських поглядах емпіристів та раціоналістів Нового часу. Деїзм і матеріалізм у французькому Просвітництві. Вчення про природу і суспільство у філософії Просвітництва. Проблема людини у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм XVIII ст.

Тема 4. Німецька класична філософія

Особливості та характерні риси німецької класичної філософії, її місце в історії філософської думки. І. Кант: дуалізм світу людського буття – природний і моральний. Філософія людського “Я” (Й.-Г. Фіхте). Натурфілософія Ф. Шеллінга. Філософія абсолютної ідеї й діалектика Г.-В.-Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Вплив ідей німецької класичної філософії на європейську культуру. Проникнення ідей німецької класичної філософії в Україну.

Тема 5. Сучасна світова філософія

Основні напрями сучасної світової філософії. Позитивістська тенденція у сучасній світовій філософії. Релігійно-філософські напрями. Виникнення некласичних філософських вчень в XIX ст. Ірраціонально-гуманістичний напрям у сучасній філософії. Феноменологія. Комунікативна філософія. Філософія постмодерну.

Тема 6. Вітчизняні філософські традиції

Джерела української філософської культури. Філософія в культурі Київської Русі. Просвітництво в Україні. Києво-Могилянська академія – центр філософської думки в Україні. Сутність «філософії серця». Український романтизм. Київська екзистенційна філософія XX ст. Філософські ідеї в Україні у XX ст. Новітня філософія України.

Модуль 2. ОНТОЛОГІЯ, ГНОСЕОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Тема 7. Філософський смисл проблеми буття

Онтологія, її основні проблеми та категоріальні визначення. Типи онтологій. Філософський смисл проблеми буття, її історичне усвідомлення. Категорія буття: її сутність і специфіка. Співвідношення категорій: буття, суще, реальність, дійсність. Основні форми буття. Роль категорії

«субстанція» для визначення онтологічних основ і способу буття світу. Формування науково-філософського поняття матерії. Сучасна наука про складну систему організації матерії та її властивості. Матерія і рух. Простір і час як форми існування матерії. Сучасні наукові моделі розвитку світу.

Тема 8. Свідомість як філософська проблема

Проблема свідомості у філософії. Теорії походження та сутності свідомості. Свідомість як вища форма відображення. Свідомість як субстанція. Свідомість як форма регулювання і необхідна умова життєдіяльності людини, її суспільна природа, сутність і функції. Свідомість як суб'єктивне явище. Рефлексія, розум, інтелект, мислення. Рівні психічного життя людини. Структура свідомості. Свідомість і вищі форми психічної діяльності: мислення, пам'ять, воля, емоції. Свідомість і мова. Специфіка юридичної мови. Самосвідомість. Фундаментальна роль категорії свідомості в філософії, її методологічне значення для пізнання природи, суспільства та економічної практики.

Тема 9. Філософське вчення про розвиток

Діалектика як вчення про розвиток і метод пізнання. Історичні форми діалектики. Об'єктивна і суб'єктивна діалектика. Діалектика як система принципів, законів, категорій. Значення законів і категорій діалектики для теоретичної і практичної діяльності юристів. Модифікація діалектики в сучасних філософських доктринах. Становлення сучасної філософської концепції розвитку. Синергетика: категоріальний апарат, особливості, евристичний потенціал. Протилежність та взаємодоповнюваність діалектики й синергетики. Синергетика в соціальному та юридичному пізнанні. Методологія синергетики в дослідженні економічних процесів і явищ.

Тема 10. Сутність і структура пізнавального процесу. Наукове пізнання, його форми та методи

Пізнання в контексті людського існування. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Види пізнавальної діяльності: чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне. Діалектика чуттєвого і раціонального у пізнанні. Проблема істини у філософії та науці. Специфіка соціального пізнання. Проблема об'єктивної істини в соціальному пізнанні. Соціальна прогностика і футурологія. Поняття науки. Специфіка наукового пізнання. Методологія наукового пізнання. Логіка наукового дослідження та її етапи. Соціальні функції науки. Наука і мораль. Свобода наукового пізнання і соціальна відповідальність ученого.

Тема 11. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії

Суспільство як підсистема об'єктивної дійсності. Основні підходи до розуміння суспільства. Суспільні відносини, їх сутність та зміст. Суспільні закони, їх особливості, класифікація і механізм дії. Сфери суспільного життя. Суспільство як відкрита система. Співвідношення порядку й хаосу у

функціонуванні суспільства як системи. Інформаційне суспільство як сучасна модель суспільних відносин. Проблема людини в історії філософії. Основні концепції походження людини. Антропосоціогенез, його комплексний характер. Філософська проблема природи й сутності людини. Проблема життя і смерті у філософії. Діалектика історичної необхідності свободи і відповідальності особи в суспільному розвитку, їх взаємна зумовленість. Основні сфери та елементи духовного життя суспільства. Поняття суспільної свідомості. Культура як специфічна соціальна реальність. Проблема єдності та багатоманітності всесвітньої історії. Культурно-цивілізаційні типології суспільств. Проблема спрямованості історичного процесу. Людина як суб'єкт історичного процесу. Об'єктивне і суб'єктивне в соціально-історичному процесі. Глобалістичні та антиглобалістські тенденції сучасної цивілізації.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Сутність філософії та основні етапи її розвитку.								
1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	10	2	2	6	10	2		8
2. Філософія стародавнього світу, середньовіччя та Відродження: основні риси та етапи розвитку.	14	2	2	10	14			14
3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва.	12	2	2	8	12			12
4. Німецька класична філософія.	12	2	2	8	12			12
5. Сучасна світова філософія.	16	2	4	10	16		2	14
6. Вітчизняні філософські традиції.	10	2	2	6	10		2	8
<i>Разом</i>	<i>74</i>	<i>12</i>	<i>14</i>	<i>48</i>	<i>74</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>68</i>
Модуль 2. Онтологія, гносеологія, соціальна філософія.								
7. Філософський смисл проблеми буття.	14	2	2	10	14	2		12
8. Свідомість як філософська проблема.	14	2	2	10	14			14
9. Філософські вчення про розвиток.	14	2	2	10	14		2	12
10. Сутність і структура пізнавального процесу. Наукове пізнання, його форми та методи.	14	2	2	10	14			14
11. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії.	20	2	4	14	20			20
<i>Разом</i>	<i>76</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>54</i>	<i>76</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>72</i>

Усього годин / кредитів ECTS	150 / 5,0	22	26	102	150 / 5,0	4	6	140
------------------------------	-----------	----	----	-----	-----------	---	---	-----

5. Темі лекційних і практичних занять

5.1. Темі лекційних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Сутність філософії та основні етапи її розвитку.			
1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	2	2
2. Філософія стародавнього світу, середньовіччя та Відродження: основні риси та етапи розвитку.	2. Філософія стародавнього світу, середньовіччя та Відродження: основні риси та етапи розвитку.	2	
3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва.	3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва.	2	
4. Німецька класична філософія.	4. Німецька класична філософія.	2	
5. Сучасна світова філософія.	5. Сучасна світова філософія.	2	
6. Вітчизняні філософські традиції.	6. Вітчизняні філософські традиції.	2	
Модуль 2. Онтологія, гносеологія, соціальна філософія.			
7. Філософський смисл проблеми буття.	7. Філософський смисл проблеми буття.	2	2
8. Свідомість як філософська проблема.	8. Свідомість як філософська проблема.	2	
9. Філософські вчення про розвиток.	9. Філософські вчення про розвиток.	2	
10. Сутність і структура пізнавального процесу. Наукове пізнання, його форми та методи.	10. Сутність і структура пізнавального процесу. Наукове пізнання, його форми та методи.	2	
11. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії.	11. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії.	2	
Усього		22	4

5.2. Темі практичних занять

Темі навчальної дисципліни	Темі практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Сутність філософії та основні етапи її розвитку.			
1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	2	
2. Філософія стародавнього	2. Філософія стародавнього світу,	2	

світу, середньовіччя та Відродження: основні риси та етапи розвитку.	середньовіччя та Відродження: основні риси та етапи розвитку.		
3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва.	3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва.	2	2
4. Німецька класична філософія.	4. Німецька класична філософія.	2	
5. Сучасна світова філософія.	5.1. Сучасна світова філософія (I частина).	2	2
	5.2. Сучасна світова філософія (II частина).	2	
6. Вітчизняні філософські традиції. Модуль 2. Онтологія, гносеологія, соціальна філософія.	6. Вітчизняні філософські традиції.	2	2
7. Філософський смисл проблеми буття.	7. Філософський смисл проблеми буття.	2	
8. Свідомість як філософська проблема.	8. Свідомість як філософська проблема.	2	
9. Філософські вчення про розвиток.	9. Філософські вчення про розвиток.	2	2
10. Сутність і структура пізнавального процесу. Наукове пізнання, його форми та методи.	10. Сутність і структура пізнавального процесу. Наукове пізнання, його форми та методи.	2	
11. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії.	11.1. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії (I частина).	2	
	11.2. Філософські підходи до розуміння людини, суспільства, історії (II частина).	2	
Усього		26	6

6. *Форми педагогічного контр ролю, засоби т а крит ерії оцінювання результ ат ів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Філософія» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях, який передбачає застосування *засобів* усного контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, обговорення проблеми, розв'язання практичних завдань, тощо; засобів письмового контролю: проблемно-пошукові роботи, розв'язання тестових завдань, контрольні роботи, підготовка есе у рамках запропонованих тем тощо; а також інноваційних засобів контролю – проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, портфоліо, кейс-вимірювачі, есе-презентації, банки візуального супроводження, семінари-дискусії, мозкові атаки тощо. У ході

практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирьохбальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять з кожного з двох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 15 балів за один модуль), що включається до підсумкової оцінки знань;

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Питання для підготовки до іспиту розміщено в АСУ та у Навчально-методичному посібнику з навчальної дисципліни «Філософія» (відповідно до вимог ECTS) для студентів I курсу / уклад.: О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, Ю. Ю. Калиновський. Харків: Право, 2020. 36 с. URL: <http://acs.nlu.edu.ua/materials/view.php?id=4246>

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль		Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття				
Модуль № 1	Модуль № 2		Іспит	
max 15	max 15	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Філософія»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки. Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки. Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок. Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
	4	
	3	
	Min 0	
Оцінка самостійної роботи студента	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	8	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.

	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	4	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	2	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Використання знань з основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою для аргументованої відповіді на іспиті. 3. Рівень самостійного засвоєння знань з дисципліни та використання отриманих результатів для аналізу явищ соціальної дійсності.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Використання знань з основної літератури та ознайомлення з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою для аргументованої відповіді на іспиті. 3. Рівень самостійного засвоєння знань з дисципліни та використання отриманих результатів для аналізу явищ соціальної дійсності.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Використання знань з основної літератури рекомендованою кафедрою для аргументованої відповіді на іспиті. 3. Рівень самостійного засвоєння знань з дисципліни та використання отриманих результатів для аналізу явищ соціальної дійсності.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі достатньому для подальшого навчання і майбутнього професійного становлення. 2. Використання знань з основної літератури рекомендованою кафедрою для аргументованої відповіді на іспиті. 3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань щодо їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі достатньому для подальшого навчання і майбутнього професійного становлення. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.

	35	3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача. 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Філософія» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Літ ерат ура

Основна літ ерат ура

Бондаревич І. А. Філософія. Київ: Алерта, 2013. 240 с.

Горський В. С. Історія української філософії: курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид. Київ: Наук. думка, 1997. 285 с.

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: посіб. для підготовки до іспиту. Харків: Право, 2016. 134 с.

Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2018. 432 с.

Дротянко Л. Г. Філософія наукового пізнання: підруч. Київ: Вид-во Нац. авіац. ун-ту "НАУ-ДРУК", 2010. 224 с.

Рижак Л. Філософія : підруч. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 650 с.

Суспільство, людина, право: сучасні дослідження актуальних проблем: моногр. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко, Ю. Ю. Калиновський та ін.; за ред. О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2014. 392 с.

Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: моногр. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко, Ю. Ю. Калиновський та ін.; за ред. О. Г. Данильяна. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2017. 416 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15606/1/Monokol_Danilian_suchasne%20sus-vo_2017_final.pdf

Суспільство, людина, право: досвід філософсько-правового осмислення: моногр. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко, Ю. Ю. Калиновський та ін.; за ред. О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2018. 350 с. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/15710>

Філософія: хрестоматія. Від витоків до сьогодення: навч. посіб.; за ред. Л. В. Губерського. 2-ге вид., стереотип. Київ: Знання, 2012. 621 с.

Додаткова література

Вулевич М. Р. Філософія як мудрість та її осмислення в науковій і практичній діяльності. *Часопис Київського університету права*. 2005. № 2. С. 154-158.

Данильян О. Г., Тараненко В. М. Філософія: підруч. Харків: Право, 2010. 312 с.

Дзьобань О. П. Сучасна соціальна синергетика: до питання про визначення концептуальних основ. *Вісник Нац. юрид. академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія* / Редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків: Право, 2011. Вип. 7. С. 3-15.

Калиновський Ю. Ю. Філософія соборності як світоглядне підґрунтя розвитку правового суспільства в Україні. *Гілея: науковий вісник*. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. Київ: ВІР УАН, 2013. Випуск 70 (№ 3). С. 354-360.

Коваленко І. І., Мелякова Ю. В. Кальницький Е. А. Феномен тілесності в перформативній парадигмі: від зібрання до проблематизації політичного. 2020. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія* / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків: Право, 2020. № 1 (44). С. 86-119.

Кузьміна С. Вітчизняна академічна філософія: працюємо в архівах. *Філософська думка*. 2010. № 6. С. 5-20.

Соціальна філософія: підруч. для вищ. шк. Харків: Прапор, 2007. 688 с.

Сучасний словник з суспільних наук / за ред. О. Г. Данильяна, М. І. Панова. Харків: Прапор, 2006. 432 с.

Терлецький В. М. Кантове вчення про “a priori” в онтологічній перспективі. *Філософська думка*. 2008. № 6. С. 21-39.

7.2. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL:

<http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/782> (дата звернення: 10.05.2020).

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Філософія (НЕІК)». URL: <http://dl.nlu.edu.ua/?lang=uk> (дата звернення: 10.05.2020).

Навчально-методичні матеріали Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://acs.nlu.edu.ua/materials/list.php> (дата звернення: 11.05.2020).

Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення: 11.05.2020).

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2020).

7.3. СЕНМК.

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=120:kafedra-f%D1%96losof%D1%96%D1%97&Itemid=151

7.4. *Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни*

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM). Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).